

monis, quo astra in polo antarctico, id est in puncto, collocata dicuntur. Sed hoc leve fit. quid tum præterea? Significationes, ac divinationes ex motu astrorum, obitu, atque exortu astrologis, atque astronomis peti satis notum est. unde quæ nec oriuntur nobis, nec occidunt, nec unquam conspiciuntur, muta planè censentur. ex quibus nihil significationis, aut divinationis elici possit, quæ nihil prædicant. Sic muta exta vocabant aruspices, ex quibus nihil divinationis animadvertent. ita & muta astra, τὰ ἀφανή. Mutum esse præstat, quàm talia dicere. Non enim muta vocantur hoc sensu, quæ non videntur omnino; sed quæ ita videntur, ut aspectu ipso nullam significationem præbeant. sic exta ea muta nominabant, non profectò, quæ nusquam apparent, sed ex quorum aspectu nihil divinationis colligere poterant. Alioqui muta quoque dicerent, quæ vivis adhuc pecudibus in earum inclusa corporibus latent. quod est ridiculum. Sic ergo muta oportuit illo sensu vocari sidera, quæ nihil aspectu suo portenderent. Nos sidera muta ab Manilio dicta credimus, quæ supra horizontem, vel infra eundem se movent. Nihil exemplis est opus. Fatetur Salmasius, Latine dici *muta sidera*, vel *astra*, quæ sunt *exorta*, ut motum canticula fidus, *muta Luna*, & id genus alia. Ea solum moventur astra, αἶθερος ὀφθαλμοῖς, quæ oriuntur, & occidunt. Quare septem stellis, id est trionibus opponit *muta astra*; & orientem, atque occidentem breviter elegantèrque designat. Et apparet quatuor ab illo mundi cardines exprimi; ut, quocumque gradiatum aliquis, mutari significet horizontem; non ut meridianus circulus uniusmodi tantum varietatem accipit, quæ est ἡ μῦθος, ortum versus, aut occasum. Nihil hac interpretatione verius.

Cùm autem, ut supra docuimus, duplex sit horizon, αἶθερος, & λόγος θεωρητός; non est difficilis conjectura, de quo Manilius loquatur. Talem enim describit, ut dubitare non liceat, λόγος θεωρητός, ac maximum indicari circulum. Primum quia cum meridiano componit, & cum aliis, qui in sphaera determinati sunt, circulis confert. At sensilis horizon inter sphaericos circulos non ponitur. Deinde quia αἶθερος ille perbrevis est, neque mundum ex æquo dividit, hoc est *dimidium tegit*, ac

refert; neque terram amplectitur, nec mundum plano li. Salm. p. 606. *nite præcingit*: quæ omnia horizonsi suo Manilius attribuit. Quæ si vera sunt, potestne pro merito caligari Exercitatoris oscitantia, qui illis ipsis verbis unum genus horizonsi αἶθερος ab Manilio putat ostendi? Jam ejusdem explosa sunt illa, quæ in hunc locum digessit: Utrumque ab Manilio confusum horizontem, quia invicem sibi respondent, & alter altero inclusus est, ut minor circulus majore. Quid istud? planum ait esse de terrestri & αἶθερος horizonte intellexisse Maniliam, qui terras amplectitur. Nam usque ad λόγος θεωρητός illum, quo præcingitur mundus, & octava sphaera in duo loca dividitur, oculorum acies non penetrat, ideo sola mente notatur. Ergo neque coelum ipsum intuemur, neque orientes, cadentesve stellas; quæ utique non terra, sed octava sphaera, & extremo horizonsi ambitu continentur. An quicquam dici potest obtusius? Atenim cum acie oculorum lineas suas in orbem movet, ut sit αἶθερος intelligendus. Qui hoc objicit credit omnino, λόγος θεωρητός horizontem non designari oculorum acie, aliquid in caelo circumspicentis. Atqui ea est horizonsi istius definitio, ut aspectabilem mundi partem designet, oculisque subiciat. neque λόγος θεωρητός ita vocatur, quasi nulla pars ejus, ne extremitas quidem, usurpetur oculis. Nam nihilo minus, quàm alterius, extrema circinatio videtur: sed quòd tota ejus superficies, & quicquid in ipsius plano continetur, non patet aspectui. Nam orbem terræ dimidium, cùm per centrum illius transeat, complectitur: qui quidem sensibus minimè discernitur. Ideo λόγος θεωρητός dicitur. De horizonte potèr loquimur; qui maximus in sphaera circulus est, & sphaeram cum meridiano in tertentem dividit. de quo & Salmasius intellexit. Quamquam alius vulgò paulò illo minor in terræ superficie statuitur, eam in puncto contingens. qui rationalis passim vocatur. ac ne iste quidem totus visu discernitur. Ideo λόγος θεωρητός, unde & rationalis appellatio profuixit, perinde nominatur. Sed de horizonte, circulisque ceteris contra Solinianum Exercitatorum hætenus. Reliquæ labe earundem Exercitationum, quæ sunt innumerabiles, alteri otio, ac temporis reservandæ sunt.

DIONYSII
PETAVII
E SOCIETATE JESU,

AD AUCTARIUM OPERIS DE DOCTRINA
TEMPORUM VARIARUM DISSERTATIONUM

LIBER OCTAVUS.

Qui est de Græcorum æris, ac computis.

CAPUT I.

De triplici Græcorum æra, quæ ad duas rediguntur. Illustratur Panodori Chronologia. Maximus, Georgius Syncellus, Theophanes, alique notantur.

GRÆCORUM computos, æræque præcipuas esse tres, inter eruditos convenit. Nam aliam esse dicunt, quæ ab initio rerum ad Christi in uterum Virginis adventum, aut natalem annos computat 5493. aliam, quæ annos numerat 5501. tertiam quæ 5509. constituit. Primam Antiochenam appellant aliqui. secundam, Æthiopicam. tertiam, Alexandrinam. Scaliger ad Excerpta Maximi primam nominat lunarem. mediam, orientalem. postremam Paschalem. quarum appellationum origines disputat initio libri V de Emend. Temp. Sed eas à nobis confutatas habes, penitusque convictas in nono de Doctrina Temporum capite V. ubi nihil in computis istis vidisse; neque quid scriberet intellexisse hominem plenissimè demonstravimus. ac multa in eam rem concessimus & ignota vulgò; & scitu dignissima; & ad id, quod modo agitur, apprimè necessaria; quæ minime hoc loco repetenda sunt. Non pauca tamen illic omisit propria magis instituti hujus, & Paschalis Græcorum methodi; quàm ad illustrandos Maximi, Isaacii, aliorumque computos, qui in Auctarium relati sunt, enarrandam suscepimus. cujus initium disputationis ab æra illa triplici, & communi de iis opinione doctorum, atque errore ducetur. ut ab illis frustra doceamus tres esse distinctas hætenus; cùm sint revera tantummodò duæ.

Etenim computorum, sive τῶν ἐπιπέδων annalium diversitas in eo ponitur, ut in unum, & eundem annum, ceu communem terminum, dispares summæ desinant. Quòd si aliis, atque aliis annis iidem inscribantur tituli, non debet propterea diversus appellari computus; quòd ad longinquiores annos major numerus; minor autem ad propinquiores ab eodem capite ductus extenditur. Ut enim exemplo fiat quod dico clarius: sumatur ab orbe condito ad annum æræ Christianæ primum certus aliquis computus: velut ille noster annorum 3983. in eoque diversis annis eadem illigetur epocha: nimirum Urbis conditæ. quam alius in eo anno desigat, qui est ante æram Christianam 754: alter tredecim annis postea; Pictorem, aut nescio quem alterum ex Veteribus auctorem secutus putat in eo, qui sit ante Christum 743. Duo igitur illi in eadem ad ortum Christi summæ consentientes, in annis autem diversis ejusdem epochæ dissidentes; sic ut prior ab eodem mundi initio ad Urbem conditam numeret annos 3230; alter, an-

nos 3243, non utique diversos ab Adamo computos instituire dicuntur. quod tum demum facerent, si ad eundem annum, qui sit ante Christianam æram 754, Periodi verò Julianæ 3960, alter ab Adamo numeraret annos 3230, alter 3243; & quod consequens est, ille ad Christum annos 3983, iste 3996.

Sic igitur tres illos Græcorum computos, ut à se distincti invicem, diversique sint; in unum aliquem conspire terminum oportet, ad eumque non eodem à capite, & exordio descendere. Talis est autem Incarnationis annus, natalisve Christi; ad quem singulorum summa propagatur. Hunc eundem tribus illis æris constitutum esse docti illi suspicati sunt, quæ eas à se mutuo separarunt. Sed non ita res habet. Nam ex tribus duæ sunt, quæ diversis annis ἐπιπέδωθεν assignantur. videlicet illa, quæ annos 5493, & quæ 5501 colligit. Unius ergo computi summæ istæ duæ sunt, qui cum tertio annorum 5509 natalem eundem Christi respicit, & ab illo propterea jure distinguitur.

Quòd non eundem in annum Incarnationem Domini conferant, qui ad eam numerant annos 5493, & qui 5501; iis ex auctoribus constat, qui utriusque vel inventores, vel fautores exstiterunt. Priorem computum Panodoro cuidam inscribit Georgius Syncellus monacho erudito, & antiquo. Vixit enim Arcadio imperante, & ad exactæ Chronologiæ scientiam usum insuper attulit astronomicarum rerum; cujus in Georgii de illo narratione, quam sequenti capite proponemus, non obscura sanè vestigia supersunt. Atque hic annum eum Christi ἐπιπέδωθεν summæ suæ præstituit; à quo vulgaris æra nostra proficiscitur. quod cùm in lib. IX de Doctr. Temp. cap. V observatum jam fuerit, plenius hoc loco demonstrabitur. Scribit Georgius annum mortis Alexandri M. à quo Thoth Philippi Aridei procedit, in æra Panodori esse ab Adamo 5170. annum item mortis Cleopatæ, sive primum Actiacum, numerari 5463. à quo deinceps ad Augusti obitum putantur anni 43: sic ut anno ejusdem æræ 5506 Augustus excesserit; cùm anno 5493 Christus advenisset. Ex iis inter se comparatis ita, quod volumus, efficitur. Anno decimoquarto æræ Christianæ mortuus est Augustus; Periodi Julianæ 4727, ut in libro de Doctrina Temporum XI, cap. VI probatum est. Ut igitur detractis annis XIV de 4727 residuus est is; in quem vulgaris Christi natalis competit: & sequenti 4714 primus æræ Christianæ incipit; cui Incarnationem & natalem computistæ nostrates cum Græcis affixerunt: sic de anno Panodori 5506 detractis XIV, existet annus 5493; cui ἐπιπέδωθεν Salvatoris Panodorus attribuit. Rursus Alexander M. perit anno Periodi Julianæ 4390, qui est trecentessimus vicequartus ante Christianam

aram. Quare sicut additis 324 ad 4389, conficitur annus natalis communis in Juliana Periodo 4713, sic ad annum 5169 additis 324, confurgit annus in era Panodori 5493, qui Alexandrinorum populari exordio cepit ab Augusto exeunte anni 4713. Ecclesiastica vero consuetudine à vere anni 4714. Denique primus annus Actiacus, five mortis Cleopatraz, in Juliana Periodo est 4684. ad quem adjuncti anni 43 desinunt in annum 4727, quo Augustus fato functus est. Eodem modo si 43 adjicias ad 5463, confiet in Panodori computo annus 5506, quo item excessit Augustus. sed exiens uterque annus habendus, sequente 5507, & 5464. Quocirca nihil est certius, quam Incarnationis annum, in quem Panodori ab Adamo era perducitur, eundem esse cum anno primo Dionysiano. Doceo jam annis octo remotum ab eo alterum esse, qui quinquies millesimum quingentesimum primum annum occupat zra Maximi, ac Theopanis, & Georgii Syncelli. Etenim, quod lib. IX de Doct. Temp. animadvertunt est, character annorum istorum, quo discernuntur à nobis, Indictio est, quam nobiscum illi communem obtinent. tum feria, vel lunaris zras certis diebus attributa. Quae si adhibere velimus; id esse verum, quod dixi, reperiemus. Duo sunt prae ceteris auctores, qui zra utuntur ista, Maximus, & Theopanes. Horum prior in prima parte computi, cap. XXXII, Evangelisimum B. Virginis, five Incarnationem, incidisse vult anno mundi 5501, cyclo Solis XIII, Lunæ X, fer. II. natalem autem Christi eodem anno, feria IV. Quoniam igitur *βασίλειος*, quam Annunciationem Latina vocat Ecclesia, tam à Græcis, quam à nostris, Martii XXV ponitur, necesse est Dominicalem fuisse litteram F. Adit cap. XXXIII Indictionem fuisse tunc XII. capite porro XXXIV, *ζημιοναίου* Zachariae Septemb. XXVII die contigisse narrat, feria V, cyclo Solis XII, Lunæ IX. Proinde littera Dominicalis erat G. Item natum esse Joannem Junii XXIV, feria II, nempe littera Dominicali F. Ex tot annorum characteribus efficitur, Zachariae *ζημιοναίου*, & conceptum Joannis cadere in annum Per. Jul. 4721, qui est zra communis octavus, quo littera fuit G post Martium. Incarnationem autem, natalemque Christi, & ante hunc Joannis, in annum 4722, zra Christianæ novum, qui litteram habuit F. Sic annis octo tardior est natalis Dominicus in hac zra, quam in communi. Id ipsum *ζημιοναίου* quoque colligitur ex cap. XXXIII partis primæ computi Maximi. Quippe Augusti imperii secundum annum ait esse mundi 6460, quo fuit Indict. I incarnatum vero esse Christum anno Aug. XLIII Indict. XII. Ex quo consequens est anno Jul. XII, Per. Jul. 4680 Augusti imperium iniisse. & annum Jul. XIII, Per. Jul. 4681 secundum esse Monarchiam. Intelligit labentem utrobique. Etenim Augusti annos à Thoth incipit. Proinde primus Thoth revera incidit in annum Jul. III, Per. Jul. 4711. at ex Maximi calculo contigit anno Jul. XI, Per. Jul. 4679. Unde anno 4681 in cursu erat adhuc secundus Augusti cum Indict. I. Adde annos XLI reliquos; incurret annus Aug. XLIII, quo incarnatus est Christus, in annum Julian. LIV, Per. Jul. 4722. ita ut anno Jul. LIII à Thoth inierit, & Martio mense infestantis anni tenuerit. Vides ut annis octo tardiores sint epochæ omnes in isto computo. Nam Thoth Augusti imperii est annus Jul. III, à Maximo vero fit XI. Eadem & in Nicephori Chronico perturbatio est. qui cum anno Adami 5501, imperii Aug. XLII, ponat Incarnationem Domini; nihilominus annum Nicænz synodi numerat ab Incarnatione CCCXVIII, & octo annis minus dicit. Nos in nono de Doct. Temp. cap. IV, duos illos annos *ζημιοναίου* Zachariae, & Incarnationis à Maximo conceptos retulimus in 4710, & 4711 Per. Jul. qui iisdem Dominicalibus litteris instruantur. Sed Indictio XII, quam natali Christi Maximus accommodat, annum suadet 4722, quo Romana Indictio erat in cursu XII à Januario; vel à Martio, Aprilive, ut putat Maximus. Sic in baptismo Christi, ac passionis labes eadem computi cernitur. siquidem cap. XXXII baptizatum à Joanne Christum memorat anno 5530, feria III. Ergo littera Dominici. D; adjectis XXIX ad eum annum, quo incarnatus est. Unde est hic annus Per. Jul. 4752, quo ad vernum usque mensem labebatur annus Maximi 5530; & 5531 inde successit. Item passionem Christi conjicit in annum 5534, ac

Lib. IX, P. 5.

diem pasceves; quæ quidem Martii XXIII contigit; ut ex Georgio mox probabitur. littera Dominici. G. Itaque annus fuit Per. Jul. 4755. Quæ Græcorum sententia non magis reliqua ab historica, quam ab Evangelica narratione discrepat. Nam Tiberii XV fere baptizatus est Christus; & eodem imperante, tertio, quartove anno postea passus, at ex Maximi computo sequitur, Caio imperante, & ejus anno secundo ad baptismum Joannis accessisse Dominum; & passum esse Claudii secundo. quæ sunt absurdissima.

Georgius Syncellus in eadem est causâ cum Maximo. Nam & passum esse vult Christum XIII Martii; resurrexisse vero XXV. ætatis expleto XXXIII, anno ab Adamo desinente 5533, & ineunte 5534 ex a. d. VIII Kal. Apr. Præterea annum mortis Alexandri M. numerat mundi 5170, idque in confesso ait apud omnes esse. ad Augusti Monarchiam primum, quæ anno post mortem Julii altero cepit, esse 5458. ejusdem verò mortem contigisse inter 5514 & 5515, cum Christus propè decimumquintum ætatis annum ageret. Intervallum ab anno 5170 in quem Thoth Philippi congruit, ad 5458 Monarchiæ Augusti, sunt anni 288. quos si addideris ad annum Periodi Julianæ 4390, quo mortuus est Alexander M. confiet annus 4678, qui est octavus post mortem Julii Cæsaris. quæ anno 4670 incidit.

Rursus intervallum ab anno 5458, ad 5515 mortis Augusti, anni 57. quos si ad annum Per. Jul. 4678 adjicias, exisset annus Per. Jul. 4735, quo excessit Augusti contigit. Atqui convenit hunc anno Per. Jul. 4727 obiisse. Igitur annis octo veram epocham moratur Georgius.

Hinc illud accidit, ut in annalibus Georgii Syncelli, & qui ejus continuavit opus, Theopanis; nec non hujus interpretis Miscellæ, anni Christi octo minus colligant, quam zra communis. nec aliter Maximus instituit. Hic enim Heraclii annum XXXI cum anno Christi 633 componit in anno communis zra 641; ut paullo post dicitur. Georgius & Theopanes annum primum Diocletiani mundi esse volunt 5777, Incarnationis 277. atqui ex illorum mente is esse debet zra nostræ 285. Sic Theopanes Constantini obitum refert in annum mundi 5829, Incarnationis 329. quem certum est zra communis anno 337 incidisse. Rursus Valentinianni exordium confert in annum mundi 5857 exeuntem; sequente mox 5858. quoniam Februario creatus est Imperator: Christi autem computat 357. itidem exeuntem. Diferentiam annorum 7. quemadmodum & in anno Concilii Chalcedonensis; quod anno mundi 5944, Indict. V celebratum docet, anno Christi 444. Atqui anno 451 zra nostræ est habitum. sic uno interduum anno ab instituta Chronologia Theopanes aberrat. ac septem annorum tantummodò discrimen facit; cum octo esse annorum oporteat ex illius ratiociniis. cujus ratio ex iis, quæ de annorum initiis in anno Juliano dicentur, utrumque constabit.

Ex his omnibus quod initio posuimus efficitur, trium zrarum duas Incarnationem Christi diversis annis assignere. ac prioris, quæ 5501 putat, ultimum convenire Christi anno nono; alterius verò, quæ 5493 numerat, anno primo. adeoque non duos annales computos; sed unum, & eundem esse. Etenim annum Christianæ, vel Dionysianæ zrae primum uterque computus 5493 numerat. nec non annum ejusdem zrae nonum uterque recenset 5501. Quippe de anno currente mundi ad Incarnationis annum assequendum priores annos 5500 detrahunt; posteriores 5492. ex quo major hujus, quam illius, calculus efficitur. Annus exempli causâ mundi apud Maximum 5133 detractis 5500, erit ab Incarnatione 633. Deductis verò 5492, putabitur 641, ad quem revera Maximum perpetuo respectum habuit. Itaque in annis mundi consentiunt ambo computi; in annis Incarnationis dissentiunt. Non debent igitur mundi zrae, vel computi censi duo; sed unus dumtaxat; cujus ad diversos annos Christi *εκατονταετηρίων* alligatur. Quare duæ tantum, quod dicebamus, præcipue sunt zrae Græcorum. nempe una, cujus in annum 5493 primus annus zrae Dionysianæ, vel communis congruit; & altera, quæ eundem annum numerat ab ore condito 5509. Posteriore hac Ifaucus Monachus utitur; qui cap. III computi annum mundi 6881 numerat eum, qui à Septembri cepit anni Christi 1372, quo anno Octob. XXVI,

XXVI, fer. III contigit. proinde littera C fuit, ac nimirum annus Christi 1372. Dempitis 5508 de 6881, reliqui sunt 1373. quandoquidem annus Græcorum 6881 majori sui parte cum 1373 Christi concurrat; aut à verno mense anni ejusdem ex communi methodo illorum incipit, ut mox ostendam. Præterea Gaza libro de mensibus, cap. XXI, annum Christi Romanorum calculo 1470, ait à Græcis putari mundi 6978. Deme annos 5508. restant 1470. Quocirca cum, ut initio capitis hujus ostendimus, diversi illi computi censentur, qui ad eundem annum zrae nostræ diversas annorum summam colligunt; duo sunt, non tres, illi Græcorum computi; quorum prior, & antiquissimus annum eum, qui primus est zrae nostræ, numerat ab Adamo 5493. posterior 5509. nec plures Græcorum antiqui computi memorant; qui priorem vocant *α' αλεξανδριαν*, nos Alexandrinam appellemus. posteriorem *β' παλαιαν* nos Constantinopolitanam, à nova Roma nominemus. Ita Theopanes non uno loco. At Scaliger novam qualdam uti rationes ararum istorum, sic appellationes excogitavit, utraque autem alienas, & absurdas; quas lib. IX de Doct. Temp. cap. V resellimus, ac de iis paullo post iterum agemus. Erit qui ad illas duas tertiam putet adjungendam, quæ annum Incarnationis, & natalis computat ab Adamo 5507, quam adhibent auctores aliqui; ut Alexandrinum Chronicon; uno minus Cedrenus, qui anno 5506 id esse factum asserit; & qui anno 5500 ortum Christi: passionem 5533 assignant, errare contendit. Sed hanc zram ab illa, quæ est Ifauci, discrepare non arbitror; sed in eodem computo diversum annum Incarnationi prælituræ; puta biennio zram communem antevertere.

Cedrenus pag. 144

Eti de amborum illorum sententia nihil certi confici possumus; propterea quod imperite omnia permittent, & eos caracterisimos adhibent, qui conciliari invicem nequeant. De Chronici Alexandrini labe dictum est in XII de Doct. Temp. cap. IV. Cedrenus paullo magis concors esse fecum. Natum assererat Christum anno mundi 5506. Decembr. XXV, feria IV. Fuit ergo littera F, & esse potest annus Per. Jul. 4711, biennio ante communem zram. Postea baptizatum esse refert Indict. I anno mundi 5536, Januar. VI, fer. V. fuit ergo littera B, & hac ratione annus Per. Jul. 4742. sed Indictio tunc erat à Septembri, & Januario 2. Verum ut à verno mense putari incipiat, prima in usu erat Januar. VI. Sequenti anno 5037, ait Lunam decimam quartam Martii XXVII, fer. VII. fuit ergo littera C, Cyclos Lunæ X, ac proinde Jul. Per. annus 4741. *δυναστευμα*, quod aiunt. Annum denique, quo passus est Christus, ait esse 5539, quo Martii XXIII, fer. VI fuit; & decima quarta Martii XXIV, fer. VII. Erat ergo littera G, Cyclos vero Lunæ XIII. quæ congruunt in annum Per. Jul. 4744. quo revera passus est ex Epiphani, & aliorum Veterum opinione Christus. Quamobrem Incarnationem Domini Cedrenus triennio antevulgarem zram posuit passionem autem, anno ejusdem zra XXXI. Unde non est mirum, annum illum Incarnationis, 5506 ab illo putari in era Constantinopolitana. Si enim tres annos adjicias, fiet annus 5509 Constantinopolitanus; Julianæ Per. 4714, qui est ipsissimus zra communis. Non est igitur computus alius; sed ejusdem computi annos diversos Incarnationi præfinit. Ex his facile est odorari quæ computorum istorum origo fuerit. quod in seq. cap. declarabitur.

CAPUT II.

De computo annuali Veterum, imprimis Africani methodi vinculis soluto. Eiusdem Africani Chronicon opus illustratur. Photii obscurus locus explicatur. Cæsi Africani.

VEREBUS in Græcia Christiani in annis ab Adamo putandis sola, quæ in sacris libris existant, intervalla speñabant; nec annales computos suos ulla Paschalem ad methodum *αἰσῆ*, vel artificialio implicatos habebant. ad quod deinceps consequentium illos temporum formavit industria. Ut igitur quisque pluribus, aut paucioribus annis spatia illa terminabat; ita majores, minoresve summam adhibebat. qua de opinionum varietate dictum est in nono de Doct. Temp. cap. II. Inter has celebris illa fuit Africani antiqui, & eru-

diti Chronologi, qui Christum anno mundi 5501 incarnatum esse; passum verò 5531, ætatis tricesimo primo circiter asseruit; & originem dedit zra illi, quam Alexandrinam appellari diximus. Quem illius computi naçti posterius, auctoris sui Chronologiam interpollarunt, ac sedisimè conturbaverunt. Nam decem circiter annis ab ejus epocha; à Dionysiana autem, octo, Christi Domini Incarnationem abstraxerunt. Id qua ratione fit factum; & quæ sincera illius opinio fuerit; investigare non erit, opinor, alienum. imò verò Græcicas ad aras intelligendas plurimum illius inquitudo utilitatis asseret.

Scribit Hieronymus in caput IX Danielis, Africanum existimasse Christi Domini passionem anno quinto-decimo Tiberii Cæsaris accidisse. quem ab ore condito 5531 numerasse, ætatis Christi tricesimum primum circiter, Georgius Syncellus affirmat. Photius verò num. XXXIV refert Africanum opus historicum edidisse divisum in libros quingue; quibus temporaria omnia complexus est, à prima rerum origine ad Christi *παρουσίαν*, hoc est Incarnationem; nihil ut rerum necessariorum ommitteret, summam cuncta perferens. Inde verò ad Macrini imperium reliqua perlinxisset. atque hoc in opere testatur se annos ab Adamo comprehendisse 5723. Idem testatur & Georgius Syncellus in Excerptis Scaligeri. ubi ex Africano refert ad Olympiadem usque CCL Archontas ab Atheniensibus numerari 903. à Creonte, qui Olympiade XIX præfuit, postremum verò fuisse Philinum ea, quam dixi, Olympiade, Consulibus Grato Sabiniano, & Seleuco; qui à Bruto Consules fuerunt 725. Demum colligi annos 5723 ad tertium annum, *Α' υατὸν*, & *Α' υβ' οὐρα*, Marcum Antoninum Alagabulum intelligit. In iisdem Scaligerianis Excerptis Fragmentum Africani legitur de Olympiadiibus: in quo apud Atheniensis in Olympiadem descriptione Stadionicas ait percenseri 248, annos 989. Sed in *Ὀλυμπιάδων ἀναγραφῆ* etiam 249 Olympiadis Stadionicas recenset Scaliger. Si de anni ab Adamo 5723 anteras 5500; residui erunt 223 ab Incarnatione Domini secundum Africanum. Sed annus tertius Alagabali zra communis est 221, in quem & 250 Olympias incurrit. Biennio itaque Dionysianam epocham anteverit Africanus, & Incarnationem Domini contulit in annum Per. Jul. 4712. Quod insuper ex anno Passionis ab eodem Africano constituto colligitur. Nam si decimo quinto Tiberii, nempe Geminis duobus Coss. passus est. (quæ fuit plurimorum Veterum sententia) & is annus mundi 5531 ab Africano numeratus est, cum Incarnationem anno 5501 tribuisset; ut auctor est Georgius Syncellus: cum in annum zrae Christianæ 29, five Per. Jul. 4742, Consulatus Geminorum competat; deductis annis 30 de 4742, reliquus erit Incarnationis annus 4712 in Juliana Periodo. Verum apud Eusebium VIII de Demonstr. Fragmentum aliud occurrit Africani de Passione Domini, & Danielis secundum domadibus; in quo Passio conficitur in annum secundum Olympiadem 202, Tiberii XVI.

pag. 391 Eusebii Græci.

pag. 371 Scal. p. 317.

Euseb. pag. 443.

Hunc ipsum Africani locum penè ad verbum excerpit Hieronymus in Comment. ad caput IX Dan. & tamen decimum-quintum Tiberii posuit; non, ut est in Græco, decimum-seximum. Quamquam nisi Olympiadis annus appositus esset, conciliari ista facile possemus, quippe annus XV Tiberii si ab Augusto mense putetur, quo imperare cepit; inquit anno Christi 28, quarto labente Olympiadis 201, & ad Augustum mensem anni Christi 29 continuatus est, quo duo Geminii Coss. erant. Ita XV Tiberii passus erit Christus, si his Consulibus acciderit. Sin est, ut Christianorum veterum, aliorumque more, annos Tiberii à Paschali mense antecedente cœperit Africanus; idem annus XVI Tiberii censi potuit. Sed cum Olympiadis 202 annum secundum inchoatus sit anno Christi 30, & ad ætatem usque sequentis anni propagatus fuerit; necesse est anno zrae communis 30, vel 31 passum dici ab Africano Christum; prout annum Tiberii XVI, aut labentem adhibuerit, aut à Paschali mense praverterit. Si anno Dionysiano 30 Christum voluit esse passum; Incarnationem necesse est ab eodem locatam esse in anno Per. Jul. 4713; uno anno ante communem zram, ut hodièque ponitur. Sin anno Christi 31 passionem assignavit, Tiberio V, & Sejano Coss. planè ut Epiphanius, alique Veteres arbitrati sunt, Incarnatio congruet in annum primum

autem quasi annorum triginta: baptizatum esse, ac do-

igitur Africanus, cum in annum mundi 5501 divi-

panodorus vero unus ex Aegypti monachis, historicus,

ὅτι, καὶ ἐδόξαζεν, καὶ ἠθεροῦσθαι πᾶσαν νύκτα, καὶ πᾶ-

ὁ μὲν ἐν Ἀφρικανῶσι συμφωνοῦσι τῆ Ἀποστολικῆς περὶ τὴν

πανόδιου δὲ πρὸς τὸ κατὰ ἀληθινὸν ἄνθρωπον ἂν μοναχὸς ἰσχυρῶς,

ἐνταῦθα τὸ πρῶτον ἐξ ἠρώτων, καὶ ἐξ ἐπισημασθέντων ὀνόματι

Ad Georgii Syncelli Fragmentum Nota.

ὅτι μὲν ἐφ' ἧς.] Veterum multorum opinio fuit, Christum uno tantum anno praecorso, eoque passum fuisse.

Alterum, caput anni in computo Graeco, non repetere Georgium à civili epocha, id est à Septembri; sed à verno tempore; atque ab VIII Cal. Apr. quo die conditum esse mundum putabant.

Alterum, caput anni in computo Graeco, non repetere Georgium à civili epocha, id est à Septembri; sed à verno tempore; atque ab VIII Cal. Apr. quo die conditum esse mundum putabant.

ὅτι μὲν ἐν Ἀφρικανῶσι.] Vide superiora libri hujus nostri capitula.

ἐνταῦθα τὸ πρῶτον.] In Chronico posteriore, interprete S. Hieronymo, Eusebius in Prooemio numerat ab Adamo ad diluvium annos 2242.

2221, qui ab Abraamo ad Christi passionem interjecti sunt, efficiunt annos 5533.

πανόδιου δὲ πρὸς.] Nunc de altero computo, qui est Panodori Monachi.

ἐνταῦθα τὸ πρῶτον.] Quae sequuntur insigniter depravata sunt; neque vis argumentationis, qua Panodorus Syncellus oppugnat, satis animadvertitur.

ὅτι μὲν ἐν Ἀφρικανῶσι.] Vide superiora libri hujus nostri capitula.

ἐνταῦθα τὸ πρῶτον.] In Chronico posteriore, interprete S. Hieronymo, Eusebius in Prooemio numerat ab Adamo ad diluvium annos 2242.

CAPUT VI.

Confutatur ea quae de Graecis computis explicavit Scaliger in VII de Emend. Temp. idemque variis exemplis illustrat redduntur.

Scal. p. 749. edit. postrema.

NUMC ad excutienda illa veniamus, quae de Graecis iis computis Josephus Scaliger in Opere de Emend. Temp. attulit. quae, ut universè dicam, ejusmodi sunt; ut illorum scientia funditus expertem, ac rudem hominem fuisse demonstrant. Nec ea modo replicabimus, quae ab ipso in V Emend. Temp. disputata capitibus duobus, in nono de Doctrina Temporum capite V confutavimus. Hic ea solùm attingenda sunt, quae ad computum Maximi septimo in libro differunt; quae in hunc locum, & hujus editionem computi reservata fuerant.

Ex his primum illud apertissime falsum est; tres istos computos sic habere, ut natalem Christi Dionysianum habeant, orientalis quidem, in anno 5501 lunaris, in anno 5495 Paschalis in anno 5509. (Ita enim vocari tres aeras illas à Scaligero, libri hujus initio monuimus.) unde ad annum labentem cujusque computi numerandum, praecipit addere annis Christi Dionysianis annos 5494, 5508, & 5500, atque à Septembri caput anni repetere. quod hoc exemplo perspicuum facit. Anno Christi 1596, coepit ab Septembri Graecorum more annus 1597. Adde annos 5500, habebis annum 7097 aerae orientalis. adde 5508 fiet annus aerae Paschalis 7105, adde 5494, erit annus aerae lunaris 7091. Verùm in hoc postremo lunari computo duo subtrahi perpetua methodo jubet; ut proinde nonnisi 7089 annus ille putetur. Haec, inquam, cautio falsissima est; ut ea demonstrant, quae superioribus capitibus exposui de tribus istis computis. Nam duz ex his, lunaris, & orientalis, annum communis natalis, ac Dionysiani praebent eundem, qui est 5493 iniens à Septembri. Maximus, Georgius, ac Theophanes aera usi sunt, quam orientalem vocat Scaliger. hoc extra controversiam est. Nam Christum asserunt incarnationem, & in lucem editum anno computi sui 5501. Igitur annus aerae Dionysianae 641, quo Heraclii annus XXXI Paschali mensis currebat, computari ab illis debuit 6141, additis 5500 ad 641. Atqui eum ipsum statuunt annum mundi 6133, quotus est in lunari computo; si ad annos 641 adjungas 5492; uti methodus exigit. Sic annum primum Heraclii, qui in Octobri anni Christi 610, numerari oportuit 6110 orientalis aerae. at solùm 6102 putatur à Theophane; quotus est in ea, quam lunarem Scaliger appellat.

Praeterea Georgius, ac Theophanes, ut supra meminimus, aera orientalem Scaligeri nominant ἡ Ἀλυππιῆσις, sive Ἀλεξανδριῆσις. Paschalem verò, ἡ Ῥωμαίων. Insignis est ea de re Theophanis locus, quem capite superiori retulimus, ubi annum Christi, qui respondebat XXIV Leonis Isaacici, eratque 740, ait secundum Romanos, id est in Paschali, ut Scaliger eam vocat, aera esse 6248; ἡ Ἀλεξανδριῆσις 6232. Deductis annis 5508, de 6248, restat annus 740. de 6232 autem subductis 5500, ut solet Theophanes, reliquus est annus ab Incarnatione 732, octo annis minor aera Dionysiana: uti consentaneum est. Ablatis autem annis 5492, residuus est annus Incarnationis Panodori 740. Apparet ergo computum utrumque, quorum alterum lunarem, orientalem alterum nominavit Scaliger, ab Adamo patrem, & eundem annorum numerum colligere. Ac si vera esset Scaligeriana methodus, & ad annum aerae Dionysianae addendi forent 5500, ut consequeremur annum orientalem computi, sive ἡ Ἀλεξανδριῆσις: non utique mundi 6232, sed 6240 numerari oportuit annum 740.

Praeterea falsò & illud à Scaligero scriptum est, aera, quam appellat lunarem, anno 5495 natalem exhibere Christi: sed ad methodum decurtari annis 2. quod commentum ἀλογον est, & ridiculum. Nam neque ratione, neque auctoritate nititur, imò utraque vincitur. Siquidem computi auctor istius, ut quidem apparet, fuit Panodorus. at is anno 5493 Incarnationem attribuit, teste Georgio. Tum Cyclorum, & Indictionum calculus haecenus explicatus à nobis eundem damnat errorem.

Unus ab illo citatur fautor hujus opinionis Cedrenus quem ait aera illam sequi, quae natalem Christi computat cum anno mundi 5495. ideo perpetua methodo de illius aera deducendos esse 5494. Etsi futilis est auctor ille, nec ad uniuersum computum adhaerescit; tamen ne id quidem verè de eo praedicavit Scaliger, natalem communem in ipsius aera anno conuenire 5495. Primum disertè hic affirmat se ad annos Incarnationis putare 5506. & paulò antè scribit annum Tiberii XV esse mundi 5536. Annus XV Tiberii est aerae communis XXIX. Deme annos 5494 de 5536, ut praecipit Scaliger: oriatur annus XLII aerae Christianae. tricesimus autem existet, si 5506 auferas.

Ad hanc urbem Constantinopolitanam exaedicatam referet Indià. III anno mundi 5838, Maii XI, feria II, Fuit ergo littera D, & annus Christi CCCXXX. Si de 5838 adimas 5494; fiet annus Christi CCCXLIV. Vides ἀλογισίαν.

Rursus idem Cedrenus ait Nectarium Constantino-politanam tenuisse cathedram anno mundi 5888, Incarnationis 394. Annus quo sedere coepit Nectarius, est in aera Dionysiana 381; mortuus est autem 398. Deductis annis 5494 de 5888 reliqui sunt 394. Verùm non ille annus est aerae Dionysianae: cujus ad methodum aufereudos esse fecit annos 5494.

Quartò Synodus Ephesina primam confert in annum 5915. Deduc annos 5494. fiet annus Christi 421. Atqui erat annus 431.

Quintò Romanus Imperatorum, qui cum Constantino Porphyrogeneto imperium tenuit, à Stephano filio in ordinem redactum esse narrat anno 6453, Indictione III. Annus erat Christi 944, quo Indictio III jam usurpabatur Decembris XVI, quando illud accidit. Jam si ab annis 6453 auferas 5494, relinquetur annus Christi 959. Subductis autem annis 5508, existit annus 944. Quare non lunarem, sed Paschalem computum tenuit hoc loco Cedrenus.

Sextò Theophylactum Patriarcham obiisse scribit anno 6464, Indià XIV, Februarii XXVII. Hic annus est aerae communis 956. quibus detractis de 6464 annis, restant 5508. Proinde etiam hic aera Paschali Cedrenus utitur.

Denique Scriptor idem deinceps ad finem operis computo illo utitur, qui ad aerae Christianam apponit annos 5508, ut ex Indictione liquet. velut anno mundi 6468, 6471, 6497, 6508, 6518, 6524, 6526, 6527, & sic in reliquis. Quae potest igitur pra haec esse temeritas, quae oscitantia major, quam affirmare Cedregum ita annos mundi perpetuò computasse, ut ad aerae Christianam adiceret 5494; cum ubique ferè 5508 adjungat; aut si aliter instituat, mendosi perspicue numeri sint? Unus, opinor, locus est, in quo cum aerae vulgari paria facit, detractis de anno mundi 5494. nimirum in eo, qui putatur 6021, quo Justinianum iniisse refert, quique Dionysianus fuit annus 527. Si praeter hoc exempla alia suppetant: (neque enim scruatari vacat omnia) ea longè paucissima sunt, nec cum eorum, quae produximus, numero comparari queunt. Quocirca nemo Graecorum veterum de hac aera cogitavit umquam; nemo biennio decurtavit. quod ineptum est, ac frivolum.

In cyclis verò Solis ac Lunae, quos computis Graecis accommodavit in Notis ad Eclogas Maximi, quanta caecitas! Cyclo Solis aerae lunaris primo respondere asserit cyclum Solis XVII aerae Paschalis, & orientalis nomen; ac tribus istis litteras BA. ut sit Romanus cyclus V. Cyclo verò lunari aerae, quam lunarem vocat, respondere similiter in computo Paschali cyclum XVII, in orientali nomen, quando XIV Paschalis erat Aprilis V. Mirum cum ista scriberet, non illum consuluisset Maximum sumum, & exemplum ab eo descripti Paschalis anidmadvertisse. Anno mundi 6133, cyclum Solis imputat Maximum primum, cyclum Lunae XV. Terminum Paschalem, sive XIV ait incidisse Kalendis Aprilis, feria prima. Si quis alius orientalem, quem vocat Scaliger, computum adhibuit; is est profectò Maximus. Nam docet anno 5501 incarnationem esse Christum. Igitur cyclo illius aerae primo respondet ex laterculo Scaligeri cyclus Solis XXI in aera lunari, & IX in Paschali: Romanus verò cyclus XXV, hoc est litterae ED. Atqui constar litteram G anno illo cum VI Romano cyclo Solis obtinuisse: nimirum anno Christi DCXLI, quo feria prima incidit in Kalendas Aprilis. Item ex tabella Scaligeri

Scaligeri decimaquarta Paschalis cyclo Lunae XV cadere deberat in Martii XXX. ut esset aureus numerus VII. cum tamen certum sit anno eodem aureum numerum existitisse XV, & terminum Paschalem Kalend. Aprilis occupasse. Possem ista latius persequi, & inscitiam, qua nulla hoc in argumento majos potest accidere, pluribus exemplis traducere. Sed ex superiore omni disputatione, quam de computis istis, & eorum inter se ratione accuratam institui, licet cuiuis vel mediocri usu talium instructo, infinite patentem hallucinationem convincere.

CAPUT VII.

De methodo Paschali computorum Graecorum. ac primam de mensurae ejus omnia. quid sint regulares, concurrentes, & irregularae. Scaligeri in his error. Maximus, & Isaacus exposui.

PASCHALIS methodus in duo fastigia dividitur; pro cyclis totidem, Solis, ac Lunae. Pars itaque prior est character diei, sive feria. quod ἡμεροδοξίον Maximus appellat. posterior ad quartadecimam Paschalem; ipsūque Pascha Christianum; & ad Lunae, ut vocant, atatem investigandam pertinet. Utriusque ratio à nobis explicabitur: atque à priori, quae Solis propria est, capiemus initium.

Tria sunt ad indagandam feriam in Graecorum computo necessaria; ἡμεροδοξία, sive epactae mensium; epactae annorum; & ἡ μηνιαία, sive quota dies mensis ἡμεροδοξίᾳ eos esse, qui regulares à computatoribus nostris vocantur, Scaliger existimat. in quo valde fallitur. Appellatio quidem ipsa regularium ἡμεροδοξίᾳ accomodari potest; uti nos in Latina versione fecimus. sed ita ut non eisdem esse Graecorum regulares ac Latinos, intelligas. Ac de horum quidem regularibus, & concurrentibus egimus lib. VI de Doctrina Temporum cap. XXVIII. cujus doctrina capitis asfumsenda est ad Graeci computi notitiam. efit enim necessaria. sed hoc loco minime repetenda; cum in promptu illic habeatur: praeter paucissima quadam, & καυεῖν ἔστι, sine quibus explicari quod propositi non potest. Latinorum regulares sunt feriae dierum in anno cycli Solis, qui litteram habuit G, initio ab Aprilis ducto; aut etiam ab Januario. Si à Januario ducatur; regulares mensis hujus, & sequentis unitate minores sunt; quam si ab Aprilis orsi fuerimus. Quando littera Dominicalis est G, tunc Kalendae Aprilis feriam habent I, Kalendae Maii III; & ita deinceps usque ad Decembrem, quota littera est initialis cujusque mensis ab A, unitate addita, tanta est feria. At Januario antecedente fuit feria II, Februarii Kalend. feria V. ubi et unitate addita, litterae Kalendarum feriam exhibent. Verum calculus post bifextum, Martio, vel Aprilis potius incipit. Quare Januarius, & Februarii regulares accipi debent ex feria, quam habent eorum Kalendae anno sequenti, quo littera est F. tum verò Januarius incipit à feria III, Februarius à VI. Hi sunt regulares mensium Romanorum. qui perpetui, immotique sunt. nec epactae mensium proprie dici debent. Nam epactae proprie sunt dies antecedentes caput anni mensivae, cujus epactae nominantur. quemadmodum lunares epactae dies sunt reliqui à confecta ultima syzygia ad finem anni civilis; puta Decembris, vel Martii, si à Januario, vel Aprilis annus lunaris ineat. epactae Solis annuae feria est diei ultimi totius anni; ut ait Maximus. Itaque Kalendae ipsae mensis, cujus epactae vocantur, in epactarum numerum nequaquam veniunt. Non sunt igitur ἡμεροδοξίαι, hoc est epactae mensium, idem cum Romanorum regularibus. Hinc epactae Solis annuae, sive concurrentes; cum Solis regularibus Kalendarum feriam praebent. at ἡμεροδοξίαι cum epactis Solis non reddunt feriam, nisi addatur ἡ μηνιαία. Exemplum: Esto annus Christi DCXLI, & quaratur feria Calendarum Septembrium. Concurrentes illo anno fuerunt VII, ex methodo capitis XXVIII libri VI de Doct. Temp. qui ad regulares Septembris VII adjecti dant feriam VII, cuiusmodi revera anno illo fuit, cum littera Dominicalis esset G, cyclo Solis Romano VI. Ita Kalendis Aprilis iidem Concurrentes VII eum regularibus I dant feriam I. At, ex methodo Ma-

ximi, epactae Solis VII anno primo cycli solaris Constantinopolitani, cum ἡμεροδοξίᾳ Septembris VI, addita μηνιαία, hoc est uno die Septembris, exhibent feriam VII. Kalendis autem Aprilis eadem epactae Solis VII cum ἡμεροδοξίᾳ VII, & uno die Calendarum, offerunt feriam I.

ἡμεροδοξίαι Maximae, sunt feriae ultimae diei antecedentis proximè mensis eum, cujus ἡμεροδοξίαι dicuntur in anno primo cycli Constantinopolitani. qui respondet cyclo Romano VI, quando littera est G. tum enim Decembris praecedentis ultimus in feriam I incidit. ideo regularis Januarii anni illius, à quo proximè secutus est annus primus cycli solaris, Aprilis ineunte, est I. feria

Tabella ἡμεροδοξίαι in mensibus Julianis, & Constantinopolitano computo.

Table with 4 columns: Menses, ἡμεροδοξία, Dies mensium, Dies collecti. Rows include Januarius, Februarius, Martius, Aprilis, Maius, Junius, Julius, Augustus, September, October, November, December.

ultima diei Januarii IV. Is est regularis Februarii; & sic deinceps, ut ex Tabella patet. quae quatuor versibus constat. I. mensis Romanos complectitur. II. epactas illorum, sive ἡμεροδοξίαι. III. singulorum mensium dies. IV. eosdem dies collectos. quos addidi, ut propagandorum regularium ratio declararetur, quam cap. XXVI primae Partis Computi Maximus exponit. Hic enim dies omnes ab Aprilis ad finem proximè antecedentis mensis illius, cujus ἡμεροδοξίαι quarimus, per 7 dividi praecipit. residuum, aut si nihil superfit, septenarium ipsam epactas esse mensis insequentis ait. Exempli causa: Scire libet quae sint epactae Septembris. A Januario ad Augusti finem dies sunt 243. è quibus deductis 90, restant 153 à Cal. Apr. quae si per 7 dividas, residuum est 6, regulares Septembris. Quòd ab Aprilis Kalendis calculus incipit, non ex eo sequitur, regulares Aprilis esse I. sed potius VII; quae res Scaligerum feseclit, qui ἡμεροδοξίαι Maximae unitate perperam auget. Itaque epactas Martii ait esse V, Epactas Aprilis I, Epactas Maii III uno verbo, quota est littera initialis cujuslibet mensis addita unitate, tantas esse ἡμεροδοξίαι asserit. Hoc modo ἡμεροδοξίαι Septembris erunt VII: Octobris II: reclamante Maximo in Laterculo duplici capitis I, cuius in sinistro versus primus continet ἡμεροδοξίαι Martii IV; quas Scaliger V à Maximo constituit falso putavit. In versu quarto ἡμεροδοξίαι sunt Septembris, & Octobris, hujus I, illius VI, quas unitate producit auctores Scaliger.

Sciendum est autem, licet Maximus ab Aprilis ἡμεροδοξίαι ratiocinia deducat; revera tamen à Januario proficisci. Etenim à Kalend. Aprilibus ad ultimum Decembris dies sunt 275. quibus per 7 distributis restant 2. quae ἡμεροδοξίαι esse debent Januarii, si ab Aprilis computentur. at Januarius tantum habet I. Proinde sic à Januario calculus propagatur. Quoniam cum littera G est in usu, Januarii Kalendis feria est secunda; epactae Januarii sunt I. ultima dies Januarii est fer. IV. Nam divisus 32 diebus, hoc est 31 Januarii, & epacta ejus 1 per 7, restant dies 4 sic divisus 91, hoc est diebus mensium trium; addita epacta Januarii, per 7, residuum est 7 epacta mensis Aprilis. Deinceps attem ab Aprilis nihil additur: quoniam epacta Aprilis est 7, vel 0. Hujus rei, quamlibet levis, observatio non medioctem lucem affert Graecorum computo: cujus ignorantiam